

دانشکده معماری و شهرسازی

گروه آموزشی فرش

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد فرش

عنوان: مطالعه تطبیقی قالی های تصویری کرمان و کاشان از لحاظ فرمی و محتوایی (اواخر قاجار تا اواخر پهلوی)

استاد راهنما: دکتر امیرحسین چیت سزایان

استاد راهنمای دوم: مهندس حسن عزیزی

دانشجو: فائزه تیکدری نژاد - ۹۱۱۴۵۵۰۰۰۱

واژگان کلیدی: قالی های کرمان ، کاشان ، کرمان ، فرم ، محتوا

چکیده :

مناطق کرمان و کاشان در طول تاریخ از جمله مناطق اصلی فرش بافی ایران بوده اند و یکی از ویژگی های مشترک آنها بافت قالی های تصویری بوده است. اواخر دوره قاجار و اوایل دوره پهلوی اوج بافت قالی های تصویری در این دو منطقه بوده است . این قالی ها از لحاظ موضوع ، اندازه ، ساختار و ... بسیار متنوع و گوناگون بوده اند ، اما با این حال دارای اشتراکات فرمی و محتوایی زیادی با هم بوده اند .

با مطالعه دقیق این قالی ها از جهات گوناگون و مقایسه بافته های دو منطقه با یکدیگر به شناخت دقیق تر این قالی ها و در کنار آن ویژگی های فرهنگی و اجتماعی این مناطق و ارتباط بین آن ها پی برده شد و با توجه به بیان تصویری و روایتگری این قالی ها ، از آنها اطلاعات زیادی درباره شرایط اجتماعی و فرهنگی و سبک هنری این مناطق در آن زمان به دست آمد .

این پژوهش تطبیقی به روش توصیفی - تحلیلی انجام گرفته و شیوه جمع آوری اطلاعات آن در مرحله اول به روش کتابخانه و میدانی بوده و در آن اطلاعاتی درباره ویژگی های تصویری دو منطقه و طراحان آنها و مجموعه ای از قالی های تصویری آنها گرد آوری شده است و در مرحله دوم بر اساس اطلاعات گردآوری شده به تجزیه و تحلیل نقوش و محتوای این قالی ها و بیان شباهت ها و تفاوت های آنها پرداخته شده است . بر اساس این تحقیق نتایج زیر به دست آمد:

طرح قالی های تصویری این دو منطقه از لحاظ محتوا بسیار به هم شبیه بوده و شامل موضوعات مشترکی مانند داستان های ادبی ، مذهبی ، درویش و صوفیگری ، مناظر طبیعت ، تصویر سلاطین ، تصویر افراد خاص ، مشاهیر ، نقاشی های اروپایی طرح های باستانی می شدند . از لحاظ فرمی تفاوت هایی بین آنها وجود دارد. طرح های کرمان اکثراً سه بعد گرا بوده و در آنها

سایه پردازی و حجم پردازی دقیقی انجام شده است و ترکیب بندی آنها کاملاً شلوغ بوده و متن قالی کاملاً پوشیده از گل ها و نقوش ریز می باشد. طرح های کاشان بیشتر دو بعد گرا بوده و در آنها رنگ پردازی به صورت تخت و بدون سایه انجام شده و ترکیب بندی آنها اکثراً پراکنده و متفرق بوده و زمینه قالی به صورت خلوت با تزئیناتی مانند گلدان ، پرده ، قندیل ، ستون و... پر شده است. تعداد رنگ به کار رفته در قالی کرمان نسبت به قالی کاشان بیشتر بوده و تنالیته غالب قالی های کرمان طیف رنگ های قرمز و آبی او تنالیته غالب قالی های تصویری کاشان طیف رنگ های کرم و قهوه ای بوده است.

تاریخ دفاع: بهمن ماه ۱۳۹۴